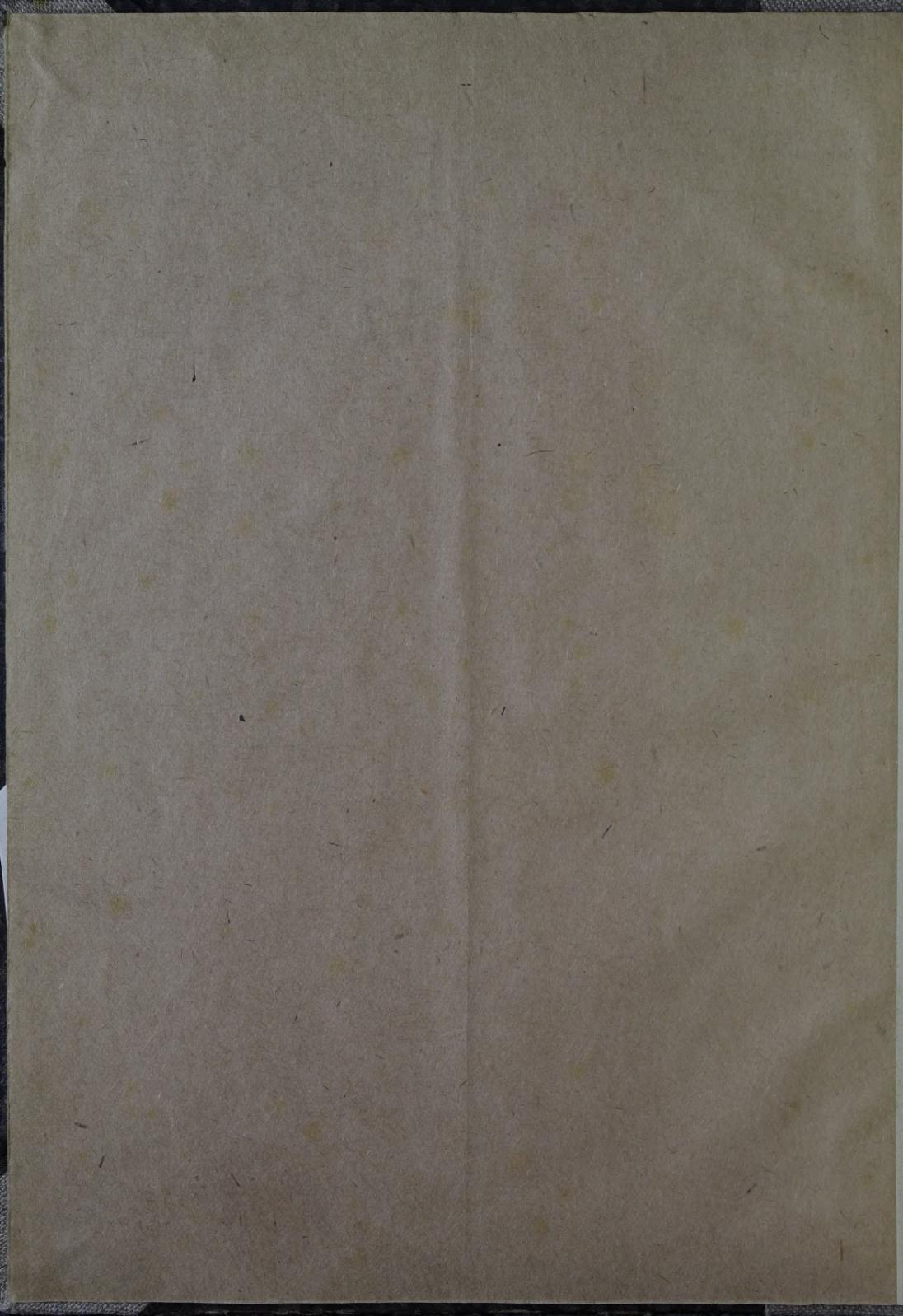

Ed. Wirsā

Spōstītā Latwija

1918.

Latweeschu
Nazional-
Padomes
isdewums

Drukats
J. V. Kukura
drukatawâ,
Pawlowskâ.

Latweeschu Nazionalas Padomes iſdewumi:

U. Bergs. Latvijas starptautiskais stahwoffis.

A. Бергъ. Международное положение Латвии.

U. Berg. Die Internationale Lage Lettlands.

A. Berg. Situation internationale de la Lettonie.

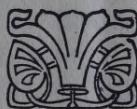
Cē. Wirsā. Franzījas nosīhme wišpaſaules kulturā.

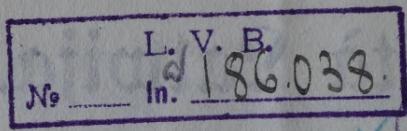
B
9 (L) 21

Ed. Virsa.

Tspostitā Latwija.

Latweeshu Nazionalas Padomes isdevumis.
1918.

28

~~S~~ - ~~125~~ ✓

7

T

Latvijas Republikas Valsts bibliotēka
piezīme

Rawa stahsta skumjaka, kā stahsts par Latviju, kura atstāhta no draugeem un uswareta no eenaidneekeem, ispostita un gandrihs bes dīshwibas guļ pee pasaules leelzela, kas eet no wakareem bes rihtem. Kopā ar wišām zītām Kreewiju apdīshwojoſchām tautam, kuras apschilbinatas no winas mahnu warenibas, Latvijā kārſch atmodinaja wiſleelakās zeribas. Wina gribēja par pilnigu noteizeju palikt semē, kur ta ūptiņus gadusimtenus bija turejuſees preti germanismam, radidama ūwus brihnischķigos iſdomajamus, tschetirrindigās tautas dzeefmas un attihstiđama ūwu latvijsko kulturu, kurā ir wilzeeni, ko nekāhdi muhšchi wairš otru reiſi neatfahrtos. Wehl leelakās zeribas Latvija lika uſ Kreewijas rewoluziju, bet pehdejā kapituleja Wahzijas preefchā un iſbeidsās, atstahdama uſ mums ūwu ūauunu un ūgistedama ar ūwu internazionalismu dalu no muhšu tautas tik tahlu, kā winai wairš nebija ūwehta Latvijas mahju pawarda uguns. Kā tumšči degoſcha, nesin, no ūreeneš uſpuhsta milſiga uguņškura duhmi — Kreewija no mums ir atkahpuſees, atstahdama pehz ūwiš baifigās peeminas, kas atgāhdina wiſſchaufmīgakos Latvijas pahrdīshwotos laikus, kuri jau ir tik tahlu, kā winai pasuduschi tautas atminā.

Pehz milſiga patriotisma usleefmoſchanaš, ūpahrnainām nah-ſotnē mestām zeribam, ūsaūdetām un uswaretām ūaujam, mehš atrodamees ūchaufmīgakās ihstenibas preefchā, kas ūwelji pahruhšu tautu it kā pahtagas zirteeni. Eenaidneeks, kura leelīgās dzeefmas tagad ūkan pa wiſeem Latvijas zeleem, kaut kur tumšā gatawo ūlpu, lai iſdewigā brihdi uſmestu winu ūaklā muhšu tautai. Mehš newaram ūfakkaiti ūwus mironus, kritisches nodewigos uſbrukumos Austrum-Prusijā un Rīgas frontē; mehš newaram pat pamatus atrast ūwām mahjam, kuras ūuhpedamas un ūpratkchedamas it kā muhšu azu preefchā deg wehl muhšu atminās. Mums ir atgreesti wiſi zeli, kuri wed uſ gaischeem un besgaligeem apwahrſchneem, un starp diweem ūabeem,

kuri ir it kā lihdsigi karatawu kokeem, tauta tumšā šchuhpo ūawu zeribu lihē.

Bet muhſu mahjas wareja nodedfinat, israut no tautas wi-
dus labatos un tos nogalintat, ūamihdit druwas, aifdsiht ūweſchumā
muhſu tantu, bet ne ūalaust muhſu wihrifchēbu. Zaur tumſcheem
gaduſimteneem, kuri nawa zauri zirſti ne no kahdeem stareem, zaur
kareem un mehreem un wiſadām nelai nem, wina lihds ūchim ir
glahbuſe un wadijuſe muhſu tantu. Un tagad, kür mehſ wehl tiſko
lokamees ſem leela ūabrukuma drupam, wina ir tas weenigais ſelta
wihiſi, kaſ ſpehjigs uſ ūaulainatu puſi pagreest muhſu tautas
likenus. Melokama ūawā rafſtūrā, lihdsiga ūimtu gadu wezam ūolam,
kuru ūchauſchi ūibini, zirvi un wehji, bet kaſ iſ ūawasarus uſ
plaukſt no jauna, latweefchu tauta pat pee tam ūobescham, kür wi-
ſeem ſpehkeem jaſakimſt, ir augſchup zehluſees, leela ūawā ūuhrgalwibā,
paglabadama ūawu walodu un dſeeſmas zaur gaduſim-
teneem. Un ūchi neatlaidibas un ūuhrgalwibas bals, aſku bals,
ſkanedama no muhſu rahſas dſilumeem, dod mumſ wehl ſpehku
pazelt roku un atwehrt kahdu logu, un mehſ redsam wiſu Latwiju,
kahda wina bij, kad wehl neweena granata nebija ploſijuſe winas
ſwehtos laukus.

No plateem ſelta leelzeleem, no kureem daudſi ir wairakuſ
gaduſimtenus wezi, kā ūupla ūoka ūari ūleepjas zeli un takſi un,
wihdamees zaur ūahlem un ūabiblaukeem, wina aifwed muhſ uſ
latweefchu mahjam ar neleelam behrſa birstalam, kuraſ atbaljojas
wehja puhteeni un gowu mahweeni. Ūchā ūahjas atrodaſ pa-
ſchā ūabiblauku widu. Augstu pahr windam beeschi pazelas kahds
wez̄s, epifks ūoks—osols waj ūeepa. Neweens nesin, kaſ winu tur
eestahdijs — tahdu winu tur redſejuschi tehwı un tehwı tehwı.
Zeeti nomihdita gatuwe eewed muhſ ūahjas, pilnās ūoku noſleh-
pumaino ūchufstu, ar balteem zelineem, kuri ūleepjas zaur ūehts
widu uſ wiſam ūaimneezibas mahjam no iſtabas. Upineem ap-
augufe weranda, wez̄s apdiſis ūleegniſ eewed muhſ ūchini iſtabā,
kura ūautas un gimenes tradizijs, kaut gan ūoti ūenias, ūaugas
uſ mumſ ar ūkaidram, nekad neaifmeegofchām azim, lai gan ap-
kahrt wiſs ir mainijeeſ: wezais ewangelifkais ūehejeis ar ūehtuwi
un ūlahweji ar ūchiglam ūkaptim ūſſuduſchi un winu ūeetā ūah-
juſchā ūaſchinas, kaſ troſchāninas, ūtingras un mechanikas
pahrſtaigā katu ūadu laukus. Bet winas jau ta ūaauguſchā

ar scheem laukeem, geometriskeem pehz sawas formas un mistiskeem
pehz sawas auglibas, ka tapuschas wiseem mihas. Sehjamà ma-
schina, kas nogulda semè graudus, plaujamà maschina, kas tarfsch-
ledama leen rudenos ap druwam ka milsigis firnekis, apwihdama
winas ar selta kuhlu wifam. Pehz milteem un graudeem smar-
schojoschàs klehtis, kas rudenos teek appuschkotas wehlàm pułem-
kad maist weens pehz otra posuhd winu durwìs, lai issirtu ap-
zirknos dñilos un tumshos ka akas; kuhlis, kur dñilà klušumà no-
puhschas pa nałtim gowis; Latwias sehtu bagatibas un auglibas
neſejas, pasaku un nostahstu pilnà rija, kur klonà gar feenam karajas
daudsas sen miruschàs rokas apdiluschee, bet tagad wairs newaja
dsigee spriguli — wiſur tur mahjo latweeschu semneeka dwehſele,
wehrodama laukus, ka wini pamasam top sali, lai tad wehlaku
nodseltetu ſaulé un rudenai dſeltenajà meerà. Latwija ir sahlu,
ſaluma un ſchalzofchu lapu ſeme un winas ſemneeks dñihwo, ſa-
jauzees ar winas noslehpumaino miſtiku. Winam nepeeteek ar to, ka
junijà wina ſeme pahrwehrſchas par ſaluma besgalibu, kur rudsu
un tweeschu lauki mainas ar birsem un plawam, Jahnos, kad
tuhtſtoſchàm daschdaschadu puku atweraſ un ſmarscho, wiſch eeneſ
iſtabà oſolu un ſchu farus, apwiſ ſaluma wihtnem mahju palo-
das, paſuſdams ſemes auglibas deewinashanà, kurà tif brihn-
ſchligi apweenojusées kriſtigà tiziba ar ſenà elſa deewu laikmeta
atleekam. Zaur ilgu darbu, uſwaretu un papildinatu, latweetis
mihl ſawu ſemi, ſmagu un trefnu Kurſemè, pahr kuru pilni no
labibas ſteebru ſiltumu un wahru ſelta ſtaigà wehji, eeeedam iſtabas
ar ſawu sahlu, lauka un dahrſa biſchu medus ſmarschu,
un ſaprainu un weeglu Widſemè, pahrzirſtu no ſkanofchàm un
gaiſchàm upem, nekad neaſmeegoſcheem awoteem un eſereem, kuroſ
atſpogulojas ar lott ſenàm teikam apwihti kalmi. Latweetis miſl
ſawu ſemi ſewiſchki rudenos, kad kluſums eeeet dahrſos, laukos
un meſchos un uhdeni metas ſarkani no wihtſtoſchàm lapam, gaiſs
top pilns auglu ſmarschas un dñihwes ſoli it ka uſ brihdi apſtah-
jas, un wina nolihgſt ſem ſawa ſelta ſmaguma. Peekrautee labi-
bas wesumi welkas pa lauku zeleem, ſtrahdneeki kustas pa druwam
gaiſchàm un mirdsumà, pahr wiſu ſemi ſkan plaujmaſchinu
trofniſ un dampji domigi un weemuligi ruhldami pa ſchkuheem
ehd labibu, pilneem malkeem dſehrufchu wasarà ſauleſ karſtumu.
Mahjas klojos laukos, kas eelenkas no nodſeltejuſcheem dahr-

seem, leelas ka noenkuoti tugi selta buram, strahdneeki nošmeh-rejuschees ar semi, jautri un pašchapsinigi darbojas wišleelatā ū-
ſkanā ar ūewi un paſauli, un ta bij ta muhſu Latwija, duhzosčha
no dſeefmam un darba trofchua ka ahbolina lauks waſaras pehz-pušdeenā, Latwija, kuru ūahds ſtingrs liſtenis weda uſ wehl neſi-namu wehſturiſku mehrki, kad leelačo datu no muhſu ſemes ap-klahja meſchi un, no reibdama no mihiſas, darba un dſihwes, tauta radija ūawas dſeefmas, kuras wišpaſaules Panteonā blaſkus Ho-meram mums neiſleelas neezigas.

Latweechu realais un praktiſkais genijs peepildija wiſus tautā raduſchos robus, atbildedams ar aſinaini apſpeesteem ſazelschanas mehginajuemeem uſ eenahzeju ūahri wiſu nomahkt, iſpoſit un iſwarot. Wahzu mahzitaji no ūawām luteraniskām ūan-zelem padewibu ūludinaja ka peenahkumu un warmahzibū uſſtah-dija ka likumu. Un tik dſiku wineem iſdewas eedurt wahzu lute-raniskas likumibas ūarogu tautas ūirdi un garā, ka wehl lihdſ ūchim ſentimentalitate mahkſla pee mums teek uſſlatita par labas garſchas paraugu un mehrki. Bet ka ūoks parkā, ka ūatru gadu top apzirptis, lai no wiņa lapu trofchainedas beſgalibas iſweidotu ūahdu geometriſku ſiguru, palaiftis ūawwalā atkal atguhſt ūeno episko plafchumu un daschadibu, ta latweechi pamasaam nokratija kraħfas, kuras wineem bija uſſspeedis barbars mahkſlineeks-wahzeets. Raſt-neeki un mahkſlineeki klaufſtās pa ſemes leelzeleem ejoscho tautas ūolu trofni un pehſchni eefauzās: „Tee, kuru ūoli ūkan ūarigi, ka ūprigulu ūiteeni uſ ūuhleem leelā ūchluhnī, no kuru dſeefmam naht ſemes ūahlu un graudu ūmarscha, tee tur ir latweechi!“ Un bija mahkſlineeki un tauta ka diwi zeetumneeki, ka ilgi ūehdejuſchi zee-tumā un iſlaifit ahrā pehſchui ūastopas. „Es tevi paſihstu pehz warenā ūtahwa un ūetajaeem muſkuleem, kuri auga un breedā un peepildija wiſu telpu tik diktī, ka ūeenaſ ūagruwa!“ „Bet es tevi pehz ūawa ūpara, kuru mani atmodinaja tawa muhſchiga dſeefma!“ Un pehſchni wiſi ūaprata — pilsoni un ūemneeki, tee, kuri strah-daja ūabrikas un uſ ūaukeem, ka wineem daschados weidōs jadara weens darbs, lai ūweſchineeks pehz ilgeem muhſcheem teiktu: „Wiňa tauta ūeeluipes un Daugawas ūraſtos apleezinaja ūawu zilwezisko ūeeliſkumu!“

Lai ūeefchiktu ūaweeem ūoleem ūmagumu un ūustibam neat-kařibū, latweechi wiſleelatō wehribu ūeefchikra ūawas materialas

waras nostiprināšanai. Pilsoni nodibinaja bankas un kāpes, un nedaudz gadu desmitos iusbūhweja jauno Rigu, kurās nami no weena gala raugotees jau sājauzās kopā ar apwahrīšni. Un Latvijas demokratija — vāj wina neaissteidsās preekschā wīsai Kreewijas demokrātijai, šķreedama pa dumpigeem leelzeleem preti sāwam sākānajam idealam? Un wīsās tās drūwas sālājā Kursemē un ūmīlschāinājā Widsemē bija it kā himna tautas augšchanai — meerigai kā īoka augšchanai. Kā sahle drihsī isaug starp sāgrutuwschās mahjas drupam un apklahj un aisseds winas, tā latweeshi garigi un sāimneeziski pahrklahja un eefedsa augšchanas sālājā ehnā sāwus ūenos apspeedejuš wahzeeschus. Blasīus winu bāhļajai kulturas dīshwei, trulai un neapgarotai mahkflai, pāzehlās latweeshu mahkfla un dseja, kurās tautas dwehsele spogulejās kā sāidrā awotā. Leelee domu un mahkflas wīrseenti, kuri pēhdejos gadu desmitos ir gahjuschi pahr Ēiropu, ūkāti atbalsojušchees ari pee mums, un muhsu mahkflas augstakās wīrsotnes ūneidsās jau tanī augstumā, kār nawa neka nejauschā, bet ir tikai ūlawa un nemirstiba. Muhsu tuhkfostschbalfigas tautas dīsefmas, no kurām us mums ūlatas wišdīlakās gudribas azis, muhsu stahsti un romani, kuroš ūstas latweeshu ūmneeki, melodisskā lirika, kurai nekas zilwezīskais nawa ūwechs, glesnotaju audēli ar ūlumjeem, te ūlalaineem Latvijas pēisa-scheem, tas ir wīss tas, us kā mehs zerejam un ap kā apwijsas muhsu ūzeenīschana un godbijiba. Muhsu tauta ir liriska tauta wišpirmā kārtā. Tāhda wina mums parahdas jau tanīs laikos, kād tika raditas tautas dīsefmas un to winai ir eemahzījuse muhsu ūlā seme, ar ūwām upem un strauteem, kās winu ūpepilda ar ūldu un meermihligu ūchaloſchanu, drūwas, kās wilno wehjā un ūpigulo ūlūlē, lihds pat bebesim ūesdamas ūltainus ūpihdumus, un ūeedoschās ūleepas un ūlawas, ar kuru ūmarschu ūasarā pilns ir Latvijas gaiss. Bet muhsu tauta ir ari dīsli ūela tauta, ar ūkarstu mihlestibu us ūsemi un ūsām winas ūleetam un ūleelu dīsinu ūawiht ūew ūipru materialas labklahjibas ūigdu, no kurās wina ūaretu waldit un ūsdarit ūawus arweenu augstakos ūidojumus ūgaisos. Muhsu ūaukaimneezīskās ūorganizācijas ar ūleelu neatlaidību, ūludinot razionalas ūaukaimneezibas ūdejas, diwos gadu desmitos pahrweidoja muhsu ūauku ūeju, kuri ar ūsbrihneſchanos ūredseja ūaischu un derigu ūaschinu eeraſchanos winos, kās ahtri

apstrahdaja, nowahza un iſkuhla druwās, kuras ari ik gadus wairak apnehma muhſu ſemi, ſchilbinadamas ar ſawu graudu ſelta ſtraumi azis un prahtus. Un leelee gowu bari, kuri no fuhtim ik deenas iſgahja maurodami preti rihta klufumam? Ar gandrihs religiſku zeenifchanu pret wineem iſturejās muhſu ſemeeki, jo wini bija kahds muhſham dſihwā ſaterialas labklahjibas pamats un no wineem nahza weſeliga bauda, fo dewa wini peens, ſweeſts un feers, kuru ſmarſcha apnehma iſkatri, kaſ pahrkahpā latweefchu mahjas fleegſni.

Schi kustiba nebijsa tikai kails materialiſms ween, bet tautas genija teeksme iſteiktees pilnigi wiſās ſferās, laift ſarus un lapas uſ wiſam puſem, weſeliga godkahriba redſet ſewi par pilnigu dſihwēs waldineeku, lai bauditu winu pilneem malkeem. Un ſchis meerigais, gaifchais un modrais Latwijs dſihwēs ritms bija pehtams wiſur un ahrſemneeki, kuri bija tuwaki eepaſinuſchees ar muhſu tautu, aifneſa ſawā dwehſelē ne tikai atminas par muhſu lauku ſaulainumu, bet ſkaidru noſehgu par latwiſkas dſihwēs ſtihlu, kaſ ſkaidri atſihmejās pahr weetejo wahzu kulturu, kura wiſur peekahpās jaundā Latwijs preeſchā. Mehſ lehnam tuwojamees ſawu ſpeku ſwinigai manifestazijai, ſawas kulturas puſdeenai, kura arweenu wairak ſahla peenemt klafiklas formas, jo ne weli wiſu klafisko laikmetu dſejneeki bija muhſu inteligenzes wiſeemih-lotakee autori. Ir Latwijs wasaru tahdas deenas, kad gaifſ tit ſkaidris, ka leekas war redſet atſewiſchkuſ ſarus ſokeem, kuri pa-zeļas taħlu pee apwahrſchna. Wehjſch pilnigi nostahjees puht un retee mahloni, pa nakti uſpeldejuſchi ſenitā, zauru deenu ſpogulejas uħdenos un nekuſtina ſawas ehnas, kuras guł eekrituſchās dru-wās. Nekahda trofſchna, iſnemot biſchu duhtſchanu, naw laukos, pahrpludinatos no noslehpumainas ſaules gaifmas, kura besgaligti lihdama atwer ſalus un ſeltainus taħlumus.

Tahda preeſch kara likas wiſa Latwijs dſihwe, zeribu un nodomu bagats laikmets, kaſ tik pehliſchi kluwa pahrtrauktiſ un ſagruwa, aprakdamſ ſem ſewiſ weſelas paaudefes zeribaſ. Maſchinias wairi nedarkiſchi Kurſemē, wiſas druwu ſelts ir iſdifiſis, zeli apauguſchi ſahlem, tukħħas wiſas iſtabas un laidari un tee-puſti, kuri mahjo zilweku tuwumā, ir aifſkrehjuſchi uſ zitu puſi, lai mekletu ſew weeſmihligakas mahjweetas. Widſemē laudis wairi-neatrod ſawas mahjas un dahrus, kaſ wasarās ſchnahza ap wi-

nām, un retas wehl nenopostitas bāsnīzās met sawu tornu ehnās pahr kļajumeem, kur staigā tik wehīšch, neatdurdamees wairs ne pret ko, išnemot werstu stabus ar zēla rahditajeem krustzelos, kuri rahda zēlus us meesteem un zeemeem, kuru wairs nawa. Ispostītās Latvijas vēlni wehl ilgi rīnkos pahr muhsu semi un krahfōs bāstīgās krahfās senak klaidras un augstās Latvijas debesīs un winu sehru ehnā nodseltēs un išbahlēs daudsās paaudses, atminēdamas tos zēlus, pa kureem apspīhdeta no sawu degoscho mahju ugunim, aīsbegha sweschumā gandrihs wīsa muhsu tauta.

* * *

Cenaids pret Wahziju wišpahrigi un pret Baltijas wahzēscheem ūewīshki, kuri ļar Kreevijas valihdsibū ūaistīja pee dīmīt-buhšchanas laika atleekam us augsta kulturas stahwokla efošcho latweeshu tautu, karam ūahkotees islausās us ahru ar ūaistīt eedweesmes pilnu ūpehku. Wīsa tauta zereja us kaut ūahdu jaunut laikmetu, us leelu atmaksu ūaweeem apspēdejeem, kuri ar ūchausmam, išmīsumu un afaram jau no laika gala bija peepildijschi wīsu muhsu wehsturi. Walsts domneela Goldmana wehsturiskā runa Walsts Domē 27. jūlijā 1914. g. bija pateesa wīsas tautas ūajuhtu išpauschana un kād ūahkās ūaujas — tauta elpu aisturejuſe ūekoja armijas wāronigeem ūoleem wīsa frontē no Baltijas juhras līhds Rumanijai. Bet wišwairak wīnas usmanība bija peegreesta Austrumu Prusijai, kur 20. korpuss, kas aīsgahja bojā dehī wirš-wadonibās nodewīgās rīhzibās pee Masuru esereem, ūastahweja pa leelakai datāi no latweescheem. Bet ūstīziba us Kreeviju, ar kuru bija ūaistītas wīsas zeribas, bija tautā tik leela, ka peenahķot ūinai, ka ūahds no ūeederigeem ūaguhtīts, tehwūs un mahtes dīrdeja ūakam: „Labak buhtu ūritis!“ Un tas nebija brihnumš. Latweeshi ūcho ūaru ūsstītīja kā goda leetu, un kur jautajums grosās ap to, latweetis nawa paradiš ūefahptees. Ūsīla nojauta wineem ūafazija, ka wineem ūchini ūarā jaeet ūafchā ūreefchgalā un ar ūafchaisleedfigu zihnu jaeeguhst ūahdas muhschigas ūeesibas, lai wīni waretu eeet wehsturē kā brihwa tauta. Ņeweens wineem to ūafazija, bet wīni tam instinktiwi tīzeja, kād kopā ūagahjuſchi apspreeeda ūotitumus. Kād ūarkanais Krusts aīklahja dāhwānu ūafchā ūanu, latweeshi ūafchā atdarija sawu roku un tee bija diwī korpusi, kurus wīni apgahdaja ar ūiltu ūelu un naudu. Postoſchās

ſirgu un gowu rekwizitijas, pajuhgu atnemſchana kara wajadsibam,
paſtahwiga ſchkuhtis braukschana, wiſs tas latweefhos neſazehla
kurneſchana, bet dſirdeja ſakam: „Tas ir wajadſigs, lai armija uſ-
waretu!“ Bet armija, atdodama zeetofſchus un leelgabalus un
ſimteem tuhksloſchu guhſteku, gahja no weena ſauđejuma pee otrā,
un kad peenahza 1915. gada paſafarš, aprīla beigās eenaidneela
pulki uſſahla ſawu kara gahjeenu pret Latviju. „Latvija nawa ne
pirmās, ne otrās, bet trefchās ſchķiras kara lauks!“ — rafſija eeweh-
rojami freewu laikraſſti. „Es ſpļauju uſ juhſu Kurſemi!“, ſazijs
toreifejais wirſkomandeers Nikolajs Nikolajewitsch, kad winam
aiſrahdijs uſ nepeeteeloſcho kara ſpehka daudſumu galejā ſeemelu
frontē. Un Latvijas ſchi plafchi atwehrtā Kreevijsas waſaru loga
aiſtahweschana tika uſtizeta otrās ſchķiras kara pulkeem, kureem
nebija ne loſchu meteju, ne artilerijas, un pa plafcheem Kurſemeſ
leelzeleem, kurus paſafara ſaule jau bija noſchahwejuſe, dewās
Kurſemē eelfchā wahzu jahtnekti un winu preefchā, nomesdamī
ſlīntes, gandrihs bes ſchahweena behga freewu reſerwiſti. Wahzeefchi
iſſahja zauri wiſai Widus Kurſemei, nonahza lihds Leelupei, lihds
Bauſkai, parahdijsas pee Jelgawas wahrteem un tur ſastapa
pehſchau preteſchliju. Daſchās rotas latweefchu kareiſju, paſik-
damas, ſtingras wiſpahrejā ſajukumā, pahrgahja uſbrukumā un
wahzeefchi iſbeedeti apluhda atpākal, bet noſtiprīnajās gar Wentu,
atgreesdamī Kurſemei wiſu Wentspils un Leepajaſ juhrialu.
Behgli atgreesas uſ ſawām wezajām dſihwes weetam un ahreji
meeriga, bet eelfchēji pilna wiſtumſchāko nojautu, kūrās zeriba
mijsas ar iſmīnumu, Kurſeme eegahja wasarā — wiſbrīhniſchķigakā
un wiſaugligakā, kahda ween bija pahr ſcho ſalo ſaules un preeka
pilno ſemi. Gilti twaikti eetina winu lihds ar maija ſahſchanoſ,
karſtās deenās eejanzās leetus ar gaſu tihroſcheem pehrkoneem,
plawās ſahle iſauga lihds kruhtim un kad peenahza junijā, druwaſ—
kweefchi, rudſi, meefchi un ausas krita weldrē, jo ſaule wiņas
neſpehja nobreedinat, un ličās, ka Kurſeme ir atdarijuſe ſawu ūlehpī
lihds galam, lai paſudinatu ſawā ſwehtibas besgalibā ſawu tautu, atſta-
dama wiņa par ſewi muhſchigas un nemirſtigas atminas. Ar leefmu-
piļneem mahkoneem pee apwahſchna peenahza julijs, kweefchu un
rudſu breedinatajās. Beszeribas un ſtumjas eesagās kurſemneeku
mahjās un nelahwa wiņeem pa naktim gulet, kauſotees tahlos leel-
gabalu ſchahweenos, kuri bija dſirdamī arweenu tuwaku. Peenahza

pawehle par transcheju räfschanu, kas bija dota diwu aprinku eedfhwotajeem, un tuhfstofcheem wihrū ar lahpstam tika fapulzett kopā, lai räktu schis transchejas, kurām wajadseja steeptees zaur wihs Widus Kursemi, zaur labiblaukeem, dahrseem un mescheem. Darbus wadija inscheneeri, kuri paschi nesinaja, kahdā wirseenā wini jawed. Preefsch latweefcheem lauki ir svehti, kuri tos godā religifki. Un, luhk, schee lauzeneek, druwu apstrahdataji un ap- fehjeji tika peespeestii ka postitaji eeeet schinis laukos, kuri swinigi kluš, steepdamees nepahrredjami gaidija plauja. Un kur bija druwās, palikas nomihdits klajums, kur bija dahrī — iżsirīs lihdums un kur bija mahjas, atlikas almens pamati ar ween- tuligeem skursteniem. Nekahdas sistemas un noteikta plana schinis darbos nebija un gadijas, ka werstem garee 'grahwji, kuri no eelscheenes tika isbuhweti ar dahrsoš nozirsteem auglu rokeem un noplehsto schkuhmu un ehku dehleem un balkeem, bija atkal jaais- ber, jo wini bija nepareisi rakti. Räfschana sahlas jaunā wirseenā, pawadita no jaundām postischananam. Beeschi faimneeks, zaur kura mahjam transchejam bija jaeet zauri, atpirkas ar 15 waj 20 rub- leem, bet ne ar wiſeem darba waditajeem tā wareja ūarunates. Kara lauks bija tuwu, leelgabalu schahweeni trizinaja logu ruhtis un naftis laudis gaifos redseja pahrplihstoscho schrapnelu ugunis. Pastahwigi jahdeleja jahtnēku pulzini, bet neweens no wiſeem nemefleja zelu. Wini gahja taifni labibā, atstahdam i pehz fewis platas schlokas. Latweefchi, kuri freewus lihds schim nepasina, bija pahrsteigti no scheem laudim, kureem nebija nekahdas zeenibas pret ihpaschumu un kulturas fasneegumeem. Bet latweefchi wiawus tomehr wiſadi pabalstija, ehdinaja nokususchos, dewa wiſeem drehbes un apawus, jo latweefchi domaja, ka wini ſpehs aiftahwet wiaw semi un wini gaidija lahdus trihs korpusus, kas nahls pa- lihgā teem diweem kawalerijas pulkeem, kureem bija aiftahwet Kursemi.

Pehz kara sinibu prasibam apgabalam transcheju preefschā jabuht klajam, lai eenaidneeks newaretu peenahkt nepamanits. Un, luhk, kahdā deenā tika isdota pawehle par to mahju nodefsina- schanu, kuras atrodas transcheju preefschā. Tās wiſas bija faim- neezibas, preefschismigi organisetas, pee kuru usbhuhwes bija isteh- rets milsums energijas, materialas un garigas, faimneezibas, kah- das pasihstamas tikai Wakara Eiropā un ari ne wiſur. Schi pa-

wehle tika ispildita wiſos ſahlumos un bes kawefchanas. Kreewu poſtitaja un dedſinataja genijs iſplehta ſawu ſarkano un zauru- maino mehteli pahr Kurſemi. Rahdā deendā laudis, kuri dſihwoja winapus Leelupei redſeja pee apwahrfchna pazelamees milſiguš duhmu ſtabus, kuri pilnigam beſwehjat pastahwot, ſteepas taifni goifā, no apalſchas teewi, bet augſchā plati, lihdsigi leelam fata- ſtikam puken. Nakki wiſa debefſ mala leefmoja un kad uſpuhta wehjſch, duhmu ſtabi gahja pahr wiſu Kurſemes lihdsenumu. De- dſinataji jahſchus ſkrehja no mahjas uſ mahju, kuras azumirkli aifdegas. Graudu krahjumi apzirknos, ſaimneezibas inwentars, drehbes, iſtabas leetas, palika par pelneem un mahjās, kuras de- ſiinaſchana pahrſteibsa nakti, ſadega pat lopi un kuri iſglahbās, breenmigi mauredami ſkrehja pa laukeem, degdami kā lahpas. Bruhnee tweefchu lauki baſfigi laiſtijas ugungreghku ſpihdumā nakti un ihpachneeki, kuri nebija wehl prahru ſaudejufchi un no treekas kerti, ſakneptam luhpam, lopā ar ſaueem gahjejeem, ſtatijas uſ apwahrſni paſuhdoſcheem leelzeleem, jo wineem nekaſ wairaf nebija, kā tas leelzelſch un beſgaligas duhmu pilnas debefſ wirs galwas.

Apgabali, kuru apdſihwoja laudis, leeli zaur ſawu paſchap- ſinu, mahjas, kaſ no keegela almena un ſoka bija taifitas preefſch daudſam paaudefsem, ſtuhriſchi dahrgi muhſu kulturai un wehſturei, tradiſiju un atmiņu pilni, bija tikai poſtaſcha, kur pazelas melni, kuhpoſchu mahju ſkeleti. Suni gauđoja ap wineem un laudis raudaja un lopu bari ſlihda pa laukeem ſawalā, jo wiſi ſpehki bija it kā paralifeit no ta, kaſ bija notizijs un no ta, kō wehl gaidija. Bagati ar retām auglu ſugam, apdeguſchee un iſpoſtitie dahriſti, kuri tik ſtaifiti ſelta rudenos ar ſawu tahli pluhiſtoſcho- aholu ſmarſchu un granteteem zelineem un leelajeem zeriku kruh- meem, kaſ maija ſchuhpoja logu ſtillos ſawus atſpihdumus, tagad iſſtatijas it kā bes dwehſeles.

It kā nebuhtu deesgan poſtit, it kā gribedami laudim at- nemt wiſu un atſtaht teem tikai azis preefſch raudaſchanas, kreewi iſdewa ahrprahrtigu pawehli: eenaidneekam tuwojotees iſnihzinat ſehjumus un behgt! Waj juhs eſeet redſejuſchi Widus Kurſemes laukus, kad julija ſahlumā ſaule, ſtahwedama taifni wirs galwas, iſlej ſawu ſauſo karſtumu pahr ſemgali? Wiſs behg no wiņas twehles, kura neſin mehra. Wehji paſlehpjas aif apwahrfchna,

Lopi elch, salihdušči sem ehnas, putni apstahjas ſtreet un noplauto lauku fmarscha nekur neaispluhſt un paleef karajotees gaifā. Retš zilweks, tas iffreen ahpus mahjam, it kā eeraudſijis to, kā ne-wajaga redset, behg atpakał. Neweena brauzeja nawa us leel-zeleem, kuri ar ſawu granti neifturami ſpigelodami, aifteepjas zaür druwan kā uguinainas ſtraumes. Bet kas pilnigi atlaujas ſaulei — tee ir labiblauki. Nodeguschi bruhni, kluſt un ſwinigi, wini eelenz mahjas un birſes, wilfdami gar wiſu apwahrſni ſawu bronſas liniju.* Neweens nedrihſt puſdeenaſ laikā eefkalitees Kurſemeſ druwaſ, kuras ſawenojoas ar ſauli, kād miljardeem graudu plati atplehſtam mutem eenem ſewi winaſ karſtumu.

Waj ta bija drauga, waj eenaidneeka pawehle, ſchī no kreewu wehſturs iſwilktā metode? Neweens to neſinaja, bet laukti breedā un gatawojās un neweens ſaimneeks neufdroſchinajās ar rulli eebraukt winoſ, lai tos ſamihditu waj iſnihzinatu. Wini til ſtaigaja ap ſaweeem laukeem, kuri teem atbildeja ar kluſu ſuſeſchanu, kād wehsma peedaufija wahrpu pee wahrpaſ. Wiſaſ mahjas bija pilnaſ behdu, gaiſchaſ kurſemeeku dſihweſ preeks bija aifgahjiſ deefin us kureeni.

Tautas eedſimtais eenaidſ pret wahzeefcheem, latwieſchu patriotiſka preſe, ſagatawoja wehl nereditu tautas behgſchanu par ſlawu tehwijai. Un ſchī behgſchana ſahlās, kād wahzeefchi pahr-raudami kreewu fronti pee Wentas, pahrgahja uſbrukumā. Wini nahza us preefchu ahtri. Wiſa Kurſeme paſehlaſ no ſawām ſimtu gadu wezajām dſihweſ weetam, lai dotos zelā. Tas bija otris tāhds gadijums Latwijas wehſture. Birmais notika ſeptimus gaduſimtenus atpakał, kād wahzeefchu ordenim pehz ſimtu gadu zihnam uſwarot Semgali, trihs ſimts tuhkoſchu zilweku atſtahja wiū un paſuda Leetawaſ meschos. Bet ſchī pehdejā behgſchana bija dauds leelaka ſawoſ apmehroſ un traſiſtaka pehz ſawām ſekam.

Tas bija ap to laiku, kād plauj ruſſuſ un nogatawojās kweeſchi. Wehjſch nekuſtinaja ne ſokuſ, ne wiſkoja laukuſ. Gaiſs bija it kā apstahjees ſtrahwot ſtarp ſemi un debesim. Mahloni, ſarłani nokaiteti paſehlaſ un atkał paſuda pee debefu malas. Ja tāhds tajās deenās buhtu paſehlees aeroplana gaiſā — wiſch buhtu redſejis deſmit leelas puteklainas ſtrihpaſ, kuras ſteepaſ zauri Kurſemei, atdurduſmas waj nu Riga waj paſuſdamas pahri Daugawai Widſeme. Tee bija ar putekleem apwihtee Kurſemeſ

leelzeli, pa kureem aisbehga pehkschnu bailu pahraemta, dsihta no freeweem, baidita no neganti zaur lauka meeru kauzoscham granatam, Kursemes tauta. Wifis apwahrniš bija eelenkis no leeleem duhmu stabeem, kuri kahpa greesdamees stahwu gaisā, kmechedami melnas skaidras debesis. Dega wifas stazijas gar dselszeleem, seena laudsas us plawam, fabrikas un mahjas ap Leelupi, kurā weselu deenu un naakti lehjās ugunis, — nomirstoscho mahju asinis. Bes apstahschandas nahldami is duhmu un puteklu padebescheem, noswihsuschi, notususchi, ogtu plehnem apbehrti, arlopeem, mantas wesumeem, behrneem un seewam pluhda behglubari. Sajaukuschees kopā bija laudis no wiseem Kursemes nowadeem, dsirdamas bija daschadas islofsnes, redsami bija daschadi pajuhgi un apgehrbi. Widus Kursemes haimneeks, wehl arweenu pawehloschs fawos augtos atsperu ratos sehdedams, bij redsams blakus kahdam sihksaimneekam is tahlas leishmales, oreš, apwilktas ar sehgelu drahnu, pasibaja Kursemes skaitulu rokas, baltas un glesnas, rokas, kuras nekad nebija strahdajuschas, bet schkirstijuschas grahmatas waj pułes laſijsuschas kaut kur Wentas, Albawas, Leelupes lejās, lihdsas sastrahdatam strahdneitschu rokam. Zeli newareja usnaemt wisu zilweku besgalibu — leeli bari kustejās wneem blakus zaur labibu, kura tika nolihdsinata lihds ar semi. Dahrsā luhsa sari ahbelem un kirscheem no simitam roku, kuras kneedas pehz wneem, isslahpuschas mutes dsehra akas fausas, putni aplusa un paslehpas, isbeedeti no ratu rihbonas, folu trofchneem, zilweku balsim un lopu mahweeneem, kas skaneja pa wiseem zeleem, pa kureem steepas ratu rindas desmitam werstju garumā.

Saule, neatflahbstoschā un muhschiga Kursemes mihletaja, lehja bes gala ardeewu gaismu pahr sawu aisbehguscho tautu, peeres un rokas, kuras bija nodeguschas bruhnas darbā, seewu un wihrū kruhtis, kas swabadi zilajās winai preti, kad wini us ihsu atpuhtu nokrita us seena stirpam waj kweeschū kuhleem, sanehma winas pehdejo svehtibu.

Brihscham wina paschelihra beesos puteklus, kuri guleja gaisā pahrs zeleem un bija redsams wesels meschs ihsu un lihku spizumu. Tee bija Kursemes gowu ragi, kuras nessaitameem pulkeem tika dsiktas lihdsi. Winu bari te bruhni, te raibi, maudami willas pa laukeem un peens tezeja is winu peereetejušcho tesmeni pupeem.

Daudsi lopi aif paguruma krita zelmalā un nobeidsās un winu leelās meesās, peepildidamas gaišu ar ūmaku, guleja wišur ar tāhjam pagreestam pret ūmali.

Kad peenahza naikts, leelas behglu ugunškuru blažmas fahrtoja debefis un nokrituschi us semes, besgala noguruschi zilweki un lopi aismiga weens otram blakus. Tračā steigā Kursemeeiki isdrāhsās no ūwas semes un aif wineem ūsalikās saldati, kuri eegahja mahjās, ūslausa ūlapjus un atwilktnes, dausija logus un ūkuhra uguinis no ištabas leetam. Daudsi ūandeja prahdu, pa- ūandejuſchi behgšchanā mantu un wiſus ūederigos, daudsuš ūlka atkal atpakał us Kursemi. Sagdamees paſlepschus pa naiktim, wini nogahja lihds tai weetai, ūr beidsās meschi un eesahkās Kursemes lihdsenumis un ūkoš eekahpuschi ilgi ūtatijsās us Kursemes puši, ūra bija ūtšcha un ūluša. Pa wini ūtaigaja ūkai ūaule, ūajauk- dama ūwu gaišmu ar druwu ūseltenumu, ūras jau ūen gaidija plahwejus. Bet wahrpas noleezas arweenu ūemaku un ūuhsa nost. Brihšcam zaur wiſu Kursemi gahja ūflehpumaina ūchufsteschana. Ta bija graudu birschana, kad wehjſch rahmeem ūlneem puhta ūaukeem pahri. Kad peenahza ūudens un ūpas ūahka ūihst — ar ūawām ūodseltejuſchām birsem, dahrseem un ūaukeem Kursemi ū- ūtatijsās it ū ūleefmu apnemta, preezadamās pate par ūwu atspil- dumu augstajās debefis. Frontes ūwumā, bresmigi ūopoſtitā ūpgabalā, pa mitreem ūodeguschi mahju ūgrabeem, ūišabam, ūurām ūebija ūogu, mitinajās dala no Kursemes behgleem, gaididami, kad wahzeefchi ūkis ūspeestii atpakał un wini ūarees ūtgreeſteeſ. Bet ūkai wehjſch, ūahlkams no Kursemes puſes, atneſa teem no Kur- semes dahrseem ūinas ūhbolu ūmarschu.

Rahdā ūumſchā, wehjainā un ūetainā ūktobra naiki wini ūka ūstrauzeti no ūanonaſes. Wahzeefchi ūsbruķa, ūtihdamī aif Dau- gawas linijas ūreewus, kuri atkahpdamēes ūsdeddinaja wiſas mahjās tanī Kursemes dala, ūra wehl bija atlikusees ūinu ūokās. Ugunsgrehki ilga wiſu naiki un otru deenu ūeetus ūasgaja melnas un ūwehloſchas drupas no Deewa un ūilwekeem ūtahtā ūpgabalā. Kursemeeiki ūſlihda pa Widsemi un pa wiſu ūreewiju, par lehtu naudu pahrdodami ūwus ūopus ūronim. Kursemes ūhnais un ūmagais ūmes ūrahščāums, it ū ūahrpildits ūtraufs ūka ūpgahſis un ūſlija gar ūiſam ūelmalam, lai pēhž ūadu ūſ-

miteem un simteem atdsimtu teikās un stahstos, kuras stahsta wa-
karos lampas gaischumā un pee pawardu ugunim.

Pahris gadus wehlak abas latweeschu brigades pasakainā
usbrukumā atguwa atpačak dalu no Kursemes. Tas bija ap
Sloku, ap Leelupes lejas galu. Bija junijās, kad man tur ga-
dijās eet. Es neredseju neweenas mahjas, bet tilkai winu pa-
matus un weentuligus skursterus. Somehr Kursemes daba ne-
bija saudejuse sawu leeliskumu. Drupas bija apaugusčas sahlem
un weenmuligs salums, kurā eegulūfes bija Leelupe, lehsena un
bes kraasteem, ar lapu meschu weenā pušē, kas tahlumā pasuda
silumā un uhdenī, eerahwa mani fewi it kā senos laikos. Bet,
kad es nokritu sahle, atmine damees bijuscho Kursemi, es nedfir-
deju nekur bischu weentonigo duhfschanu, kura zitlahrt kā nere-
dsama stihga skaneja pa winas laukeem. Gaisā, us uhdena un
meschu galeem leels bija meers un es skatijos, kā ainsnesdamas
few lihds manu sirdi un wiſu manu dīshwi, dunosčas man gahja
pahri trihdesmit winā pawaditās waſaras.

* * *

Behgschana no Kursemes, notikumi, kuri neatsiahja zelu
preeksch akahpschanas, griba redset sawus spehkus topotus, bija
tās pagales, kas eefweestas no iſmīuma apnemtā latweeschu pasch-
apsinas ugunskurā, peespeeda to usleefmot tik augstu, kā wiau
leesmas meta sawus spihdumus tahli pahri Latwias robescham.
Walts domneeki Goldmans un Sahlitz ar eedwesmetu nojautu
usmineja wehl neskaidrās Latwias teekimes un stahdamees pee
latweeschu pulku organisechanas, dewa ifeju un noteiktu formu
latweeschu tautas naidam un wehl snaudoschaj kara waronibai. Iſ-
dīshtee kursemneeki, ewakueto fabriku strahdneeki, wehl no kara ifsar-
gatee widsemneeki eestahjās schinīs pulkos un nekad Riga nebija
redsejuſe tahdu dīlī ūrīnibū, lauschu puhlus us eelam, puļu bir-
schana no wiſeem logeem un nekad muhku kara dīseefmas nebija
skanejusčas ar tahdu leelu ritmu, kā tāis deenās, kad tauta ifwa-
dija sawus pirmos nazionalos saldatus us apmahzibas weetam.
Wehl neka nesinadami no frontes deenesta, wini gahja stingri un
winu solos wareja just nahkoſchos uswaretajus wiſās Rigas fron-
tes dalās. Latweeschu generali, palkawneeki un ofizeeri, kuri lihds
schim deeneja freewu pulkos pahrnahza us latweeschu pulkeem.

Latweeschu rassurs, kas disziplinets stingrā darbā, padarija winus par neatšverameem kara wihereem, kuru pirmos solus jau pawa- dija flawa. Nefamalkajami kā išlukti, stuhrgalwigi usbrukumā, aptehrigi wiškritiskakajos momentos, wini padarija Rīgas fronti par stingrako no wišām freewu frontes dalam un wahzeeschī bija speesti weenam latweeschu bataljonam līkt preti diwus sāwejos un frontes atbildigakai eezirkai bija droški tik ilgi, kamehr tur stah- weja latweeschu pulki. Bet wiſus latweeschu panahkumus pa- darija par neko freewu wiršwadonibas nolaidibu un winu saldatu nestinriba un haisiba. 8. martā 1916. g., julijā un 23. dezembrī tanī paſchā gadā latweeschi pahrrahwa wahzu fronti. No ūcheem pahrrahwumeem ūwiſchī eevehrojams bija pehdejais.

Schis usbrukums notika ahrkahrtejos apstahflos un winā fluwa leetota gluſchi jauna metode: frontes pahrrauschana bes ar- telerijas ūgatawoschanas. Sneegainā seemas ūwehtku preefch- wa karā, agrā rihtā abas latweeschu brigades eefahka ūstetees us wahzu posizijam. Pahrgreesuschi dselonainas drahtis, latweeschi eenehma pirmo, otro un trescho apzeetinajuma liniju, ūanemdamī guhſtā guloschos wahzeeschus, winu artileriju un loschmetejus. Latweeschu preefchā tagad atwehrās ūngaiditais Kursemes ūla- jums, panikas pahnemtee wahzeeschī sahka ewakuet Jelgawu, bet latweeschu ūpehls bija par nepeeteekoscheem, lai ūsahktu operaziju dehl Jelgawas eekaroschanas. Nebija apsolito reserwu un wiſu janvara mehnēti latweescheem weeneem 25 gradu leelā ūlā ūem ūimisko lahdinu uguns nahzās aissstahwet eeguhto apgabalu. Ūche ūkrita labakee no latweeschu fareiwiem un winu lihki wiſu waſaru puwa neapglabati muſlainajā tihrela purwā.

Otrs punkts, kur latweeschi eeguwa flawu un nemirstibu, bija ūkščiļes tilta apzeetinajums, Rīgas frontes atflehga. We- ūela rinda lalweeschu pulku weens pehz otra aissstahweja ūho posiziju, kura pastahwigi atradās ūem bumbu meteju uguns. Ne weesula uguns, ne periodiskee wahzu usbrukumi nebija ūpehjigi ūsist latweeschus no ūchi apzeetinajuma, kas plaschi bija pastiſtams ūem nosaukuma „Nahwes ūlā“. ūho latweeschu Golgatas un flawas weetu atdewa wahzeeschī ūrewi, ūureem ihſi pirms Rīgas ūkšchanas bija ūsdots winu aissstahwet.

Peeradinata ūtahwet us ūetas un atkahptees wišnēziga- ūjos usbrukuma gadijumos, ūrewi armija demoralisejās. No juhmalas lihds Rīgas frontes attahlakai daļai, wiſur, kur ūsih-

woja latweeschi, stahweja kahdreib mahjas, skanas leezineezes tam sparam, ar kahdu latweeschi zihnijsas ar dabu, lai to uswaretu. Zaur kahdu pawehli no scheem frontes apwidem tika issuhtiti wiši eedsihwotaji, kuri ka behgli aissahja Widsemē, kur posts un išmifums sekoja wiſeem winu soleem. Mahjās apmetas freewu saldati un tikai tee no bijuscheem ihpaschneekem, kuri ſlepeni eeradās ſawas ſenās dſihwes weetās — redſeja, kas tur notikas. Wini redſeja ſawu dahru ſehtas un ehku jumtus noplehstus, kuri ſadega waj nu krahfnis, waj leelos ugunkuros, kas tika ſakurti fehtswidōs. Ulugli ſokus bija apkrimituschi no bada nomoztee ſirgi, no noſeedſigām paſleptu mantu meklejoſchām rolam bija uſlaufas grihdas un iſdaufstii logi, kuri tagad bija aiffisti dehleem un aibahsti lupatam. Schee zilweki, atnahkuſchi deesin no kureenes, peeschlihra wiſam poſta ſchaufmigo weenadigumu, kahds tas redſams Kreewijā, kur ya besgaligeem lihdsenumeem wehji gruhsta nonihiukhus zilwekus un it ka kahda klaidona ſkandas pliwina ſahdschu zaurumainos ſalmu jumtus. Rigas juhmalā wesela rinda ſwejneeku zeemu, tad ſtaifas peldu weetas — Remeri un Dubulti un pee Daugawas Ogre un Stučmani pažehlās gaiſa ka duhmi un iſgaifa. Kaut gan mahjas, kas ſpogulejas Daugawā, bija nodeđſinatas, behrſu hirſes uſ augſtateem krafteem nozirſtas, Daugawas laiweeki iſſuduſchi, bet wiņas uhdeau ruhzoſcho un vihrifschīgo balsi neſpehja nomahkt nekahdi kara trokſchi, tāpat ka muhſu tautas ſparu, kura paſtahwigi iſraudama no ſawas meeſas labakos ſpehku un neſchehlodama mantu, wiſu to wirſija uſ fronti, lai aifſtahwetos. Tad nahza rewoluzija, kura no ſahfuma ſajuhfminaja un apſtulbinaja, bet pehz tam, padaridama wezoſ karogus par nederigām lupatam, diſziplini iſſludinadama par wergu laiku atleekam, mihleſtibu pret naziju par kulturai naidigu ſpehku un, uſtahdidama uſ pjeđestala wiſaplaunojoſchāko paſemofchanos eenaidneeka preeſchā — brahloſchanos, pahrwehrta armiju par laupitaju baru, kas behgdamas apklahja ar drupam pahrejo Latwijas dalu Widſemi.

Wehl leelaku poſtu neka muhſu materialā labklahjibā, Kreewijā eenesa latweeschi garā. 80-tos un 90-tos g. Latwijā ſahka iſſtrahdatees ſiws ihpaschās nazionalis ſtīls wiſa, kas atteezas uſ ſabeedriſko dſihwi, apgehrbu un paſaules uſſlateem. Lihds ar pahreewoſchanas politiku ſkoldas mehs tikam zeeschi ſaititi ar Kree-

wiju un jaundās paaudses psichologijā tīla eenetī elementi, kas bija īvešchi latweeshu garam. Latweeshu sozialdemokratijs, apweenodamās ar kreewu sozialdemokratiju, nostahjaš pilnigi sem winas eespaida, isturedamās naidigi pret wišu ihpatneji latvisko. Kreewu wadonibas nodewigā rihziba Rīgas frontē, kura sagahdaja pulkeem tikai kara flānu, bet neatnēsa nekahdas strategiskas preefschrozibas frontē, sagatavoja augligu semi leelneelu agitazijai, un notikās, ka šeē pulki no wehrfās no wišpahrejas naziālās politikas. Bet winu enaids pret Wahziju panahza tomehr to, ka kauju deenās wini palika ustizigi svehraastam, kuru wini bija dewuschi tautas preefschā.

Kreewu karaspēkts bija jau tiktahlu desorganisēts, ka, neskototees us sawu skaitu, nebija wairs spēhjigs israhdit nekahdu attivitati, kad peenahza preefsch Rīgas un Widsemes neaismirstamas augusta deenas un wahzeesch, pabalstitti no warenas artilerijs, ajs kuras stahweja winu labakais karaspēkts—bawareesch, fahla us-brukumu pret Jekshiles posīzijam, lai atgrestu zelu teem trijeem kreewu korpusiem, kuri eenehma stahwokli no Nekawas lihds juhrmalai. Wišas tautas ažis bija wehrstas us Jekshilli, us to wehsturisko punktu pee Daugawas, kur preefsch 700 g. wahzeesch pirmo reis iſkahpa malā un ar wiltu un waru pēspeeda latweeshus pādotees un eekala tos lehdēs, lai wini nestu tos daudsus gabusimtenus. Kreevi, kureem šeē seme bija svešcha un neisprotama, kurus sems instinkts wilka atpakaļ us fahdscham usbrukumu neistureja un wahzeesch bes saudejumeem pahrgahja Daugawu. Tīla kaujā eewesta pee Ropascheem stahwoschā otrā latweeshu brigade. Wahzeesch tīla atdīhti atpakaļ pahr Daugawu un weenu deenu un weenu nači šeē astori tuhksitoschi zilwetu, atrasdamees vēlēs un uguns aukā ar loschu metejeem, flintem un rokas granatam, bes artilerijs palihdsibas, kura jau sen bija aibehguse, te stahwedami us weetas, to pahreedami pretusbrukumos—atsita wiſus us-brukumus, lai glahbtu no guhstneezibas kreewu korpusus. Warbuht besgaligs sawā ūparā ir zilweta gars, bet issihksitoschi ir wina fisikē spēkls. Kreevi atkahpās abos flangos un latweeschī gandrihs eelenkti, il ar minuti masinadamees skaitā, stahwedami pee sawām no pahrtarhchanas puschu sprahgatosham flintem un loschu metejeem, weda sawu pehdejo zihnu us brihwās Latvijas fleegschna. Lai isglahbtu pulkus no guhstneezibas, tīla isdota pauehle atkahptees,

čura notikas lehnam, pastahwigā zīhnā, jo zaur Rigu ar artilleriju, wesumneekeem wehl arweenu pluhda trihs körpuš, atstahdamī bes schahweena aīs ſewiš ſawu waronu kapus, labi eerihkotas transchejas, ſmagos leelgabaluš, deſmitam werſtim garos dehlu zekus un leelisko tiltu pahr ſalo Babiti eenaideela rokāš, turſch ſekoja teem uſ pehdam. Dſihdamaš bahlumu ſejāš, ſagraudamaš un aīſdedſinadamaš namus, ſaraufſtida maſ gabaloš zilwekuš, Rigā krita wahju granatas. Peenahza diwdeſmita augusta naſtiſ un twanigš gaifš, pilns Rigas bulwaru leepu lapu ſmarſchās un aīſgahjuſchās ſaules karſtuma, nogulāš pahr pilſehtu, pahr kuras wezajeem torneem, ihſu brihdi brihwibu redſejuſcho Daugawu lehnam kahpa ſawā bleka kaſkā, iſſaukdaſs weenos lihgfmibū un otros iſmifumu, pruhſchu ſaldatu ehna. Wiſu leetu ſakars bija iſiriš, priwato zilweku maſ bij uſ eelam, bet retaiš tai nafti aīſdarija ažiš. Bes dſihwilbaš ſchur tur uſ torneem un namu frontoneem karajāš ſarkanee karogi, aīſbehgofchās rewoſuzijas aſinainee ſimboli. Urmijas artergards, noſehdaſs zeli ar ſalaufteem rateem, aīſproſtodaſs tiltuš, brihſham iſſteepdameeſ garā linijs, brihſham atkal ſakuſdaſs weenā mudſchelli, no kura ſkrejha gaifā ſchahweeni un breeſnigi lamu wahrđi, braukdaſs pahri bes ſpehka paſtritufcheem ſirgeem un zilwekeem, gahſaš zaur pilſehtu, kur zaur uniwersalo magasinu logu ſtikleem krehſlā bija redſamas mantu laudſes, ſahbaki, drehbju baki, ſelta un ſudraba rotas leetaš, wiſinadamaš zaur ſawu beſgalibu un neaiffardsibu kahras, zaur beeſo puteļku kahru ſpihboſchās ažiš. Kaut kur noſkaneja ruhts un taſ bija it kā ſignaſ. Weens ſahbaka ſpehreens un flinſchu reſgala ſteens, un platee un augſtee ſpogula logi iſbira no augſchā ſihds apakſchai un zaur wineem nemas neſaleckdameeſ kahpa eefchā zilweki un iſnahza ahrā apkrahuſchees mantu laudſem, maiſeem, pilneem tehrauda ſelta un ſudraba pulkſteneem, drehbju bakiem un zitām mantam, no kura ſahru teek un kuras leeto kulturela ſabeedriba. Sem leelo naſtu ſmaguma eeleezāš un luhsa zilweku un ſirgu mu- guras. Brihſham ſtarp ſaldateem iſzehlaš kaufchandaš, ahtri un ſmagi flinſchu reſgali ſteeni noſrita uſ ſaldatu zepurem apsegteem paſtauſcheem, bet baileš no wahzeescheem iſbeidſa ſtrihduš un kaufchli aīſſteidsaš, neſdami puhi ſawas aſinainas galwas kā ſar- kanas un ſaploſitas pułek. Laupiſchana gahja pa wiſam galwe- najām eelam, magasināš un priwatos dſihwoklos tika aīſweſtaſ.

mantas, kuru leetoschanu paschi laupitaji nesinaja un beeshi us
kahda marodeera muguras redsejas starp daschdaschadam leetam
kahds wezs undahrgs pulkstenis, kur schwanija un sita besapstahschandas.

Atnahza rihs un pilsehta iswarota un ispostita, pilna dahr-
donas un isbalu, guleja preti neismehrojamam debesim. Saule
jau bija uslekhuse, bet winu neweens neredita. Kaut kur wine
blandijas aif duhmeem, kuri melni gressdamees rinki un wahri-
damees urbabs gaisa us nessaitamcem fratereem, degoscham mahjam
un fabrikam un noliktawam. Ugunsgrlehku wainags apwija wihi
pilsehtu. Drebina dami winu wisos pamatos, if brihdi atskaneja
milsigi sprahdseeni un seenas un skursteni pehkhni sagrighlojas un
sagahsas. Rigas ruhpneezibu, ispostitu no agrakam ewakuazijam, no-
beidsa troksnis un uguns. Leela dimdona bija dsirdama ari no
juhras puses, kur Daugawgrihwas zeetoksnis, isschahwiw wihius
lahdinus us Majoreem, Edinburgu un Leelupes tiltu, usskrejha
gaisa ar saweem forteem, artilerijas un intendanturas noliktawam.
Wihs, kas diwu gadu laikai bija sakrahts preefch 12. armijas,
degot sazehla tahdu ruhkhchanu, ka nebija dsirdams pahrliehstoscho
granatu troksnis, ar kuram wahzeeshi apschaudija starp diwam
uguns seenam desmit tuhstoschas behgoschas muguras, swelmetais
no ugunsgrlehkeem un saules, kuras stari brihsham pahrscheldami
beeso puteklu un duhmu segu, apspihdeja schoseju, kur rati, skree-
dami wairafas rindas, bija ta fablihweju schees, ka nekustejas un
bes schehlastibas sistee sirgi, fasleedamees stahwus, lausdamai nost
kahjas preefchejos ratois, bet netikdamai ne no weetas, wairaku
werstju garuma istaijsja weenu kontwulsijsas raustoschos liniju. Us
dsessszela ar zilweku meesam aplipuschi wilzeeni bes apstahschanas
behga us apwahrsni, if brihdi weens otram usgruhsdamees wirsu
un nogahsdamees no walneem grahwjos. Wagoni, kuru seenas
atsprahga wal, atwehra sawas eelschas, kamolus no drehbem un
schaufmas un sahpes raustoscheem kermeneem. Ruhldams, brih-
sham kahdu puteklu un duhmu pahrrahwumam parahdisas wahzu
aeroplans, swesdams bumbas un atlahdams flinschu un losch-
meteju uguni. Bails no ejoscho wagonu jumteem lekdamai, zilwekt
paikuwa sem ejoscho wilzeenu riteneem jeb atkal pahrschauti wal-
stijas us semes un wesumneeki un artileristi, pahrgreesdomi strenges,
usleza sirgeem mugura un aisaulekshoja pa lauku, kur tika pehkhni
apschauti no sawejeem, kuri tos natureja par wahzeeshem.

Schi panikas un ahrprahita pahrnemta armija isslihda pa wiseem laukeem, mescheem un zeleem, noslauzidama fawâ zelâ it kâ milsiga, kahda dufmiga Deewa flota, wîfu, ko tik ween zilweks bij radijis. Klusas lauku mahjas laut kur mescha widû, kuras tikai schauri sahlem aisaugufchi zeli saweeno ar ahryafaulti, pehfschni redseja eerodamees flintem apbrunotus zilwekus, kuri eebruka klehtis un istabâs, laupija drehbes un ehdamleetas, apfchahwa labakos lopus, un no ihpachneeleem tos, kuri turejâs preti, un sakrahwuschi salaupito us mahju sirgeem, aisaulekchoja. Laupischanas kahre kâ wihs kahpa galwâs un reibinaja. Gar dselszzeleem un zitâm leelatâm satifsmes arterijam meschos aishbehga wihs meerigee eedsihwotaji no fawâm mahjam, pa kurdm dejoja postiszik tik ween tahlu azis wareja redset. Skaneja issdauzitu logu un spogulu stikli, dsirdami bija kauto mahjas lopu brehzeeni un bija redsams, ka us leelee ugunskureem tika mestas pusdsihwas zuhkas, lai tas swilinatu. Nekahdas waras, isnemot instinktu waru, nebij aahr scheem puhleem. Winus nespohja fawalbit ne loschmeteji, ne komandeeri, kuri tapat kâ saldati blandidas pa zeleem, nesinadami, kur atrodas diwisihas un korpusi, Rigu pa to starpu bija atstahjuschi pehdejee freewu karaspheki un leelee sprahdseeni, kuri sagrahwa tiltus un dselszselu stazijas, wehl satrizingaja winu, tahli atbalzodamees pahr Daugawu. Sad wihs palikas kluusu. Wehjsch aisdzina duhmuus un gaisa atkal ispeldeja Petera tornis, Domes tornis un roschaini farkana Gertrudes basniza. Religissi stingri, buhdami fakarâ tif ar newainigo dewibas ideju, wini skatijas pahri leelajai wehsturisko dekoraziju mainai besgalibâ un neredseja, ka kahds no winu sentimentaleem falpeem, mahzitajs Bernewizs isgahja preti eenahzejeem ar farkanis balti-melnu karogu, kuru wihs bija faschuwis if kahdas farkanas flagas, fawa talara un fawas feewas gultas palaga.

Bet ais apwahrscna tamehr norima aisejoscho wilzeenu trofniis, ratu, folu un lelgabalu dimdona un pee kahdas neelles stazijas, skaidri atsihmedamees wakara farkanumâ, asinini, dubleem nosmehrejuschees, lihds nahwei paguruschi no 48 stundu ilgas kaujas, pulzinsch saldatu skatijas, kâ aisselhusees, apfrahwusees fasagtari mantam, defileja wineem garam 12. armija.

Tas bija aiseekas no teem fawenajeem latweefchu pulkeem, kuri apjosa fawi ar nemirstibu Nahwes salâ, kuri trihs reises

pahrrahwa wahzu fronti un kuru kapus war atraft wiſur tanī linijā no ņekawas lihds juhrmalai un wehl tahlaku. Redſedamī, kā wiſs teek paſaudets un labakee wadoni teek padſihti no Wah-zijsai ſimpatiſejofchas partijas, ſhee ſaldati pee nahkoſchām demo- bilisazijam pahrgahja priwato zilwelkū ſahrtā. Pahri paliklaſ daschi ſimti lauſchu, kuri nihsdami Latwiju, eedami pret brihwibu un rewoluziju, pahrstaigaja Kreewiju kā nomeerinataji. Wini ne-peeder ne pee kahdas nazijas, winus eenihtst winu tehvi un mahtes un Latwija winus negalda atmahkam atpakał.

* * *

Dambis bija pahrrauts un dublaineē uhdeni, kopā ſajauktēe korpuſi, diwiſijas un pulki gahſas pahr Widſemi, kurā jau bija eegahjis rudenā wihtums. Ar ſaweeem paugureem, kuri rudenos top ſili no ſeedoſcheem wiſcheem, daudſeem eſereem, pilneem mahkonu, birſchu un baſniztoru atſpihdumu, kalneem, no kureem war pahrredſet klajumus, kas attahlinā apiwahrſchus pa ſemi wehſumu un ſaldu burbuleſchanu iſplatoſcheem tuhktſtoſcheem awoteem, Widſeme ir muhſu romantifma ſchuhpulis. Winā ra- duſchees teikas un waroni, kuri ſimboliſe ſewi latweeſchu zilhnu ar wahzeescheem, dſtā ſirb ſchlikſtibā eewedoſchas religiſkas kufiſtas, ar ſawām dſeefmam wiſu tautu aifraujoſchi dſejneeki, winā pazelas filganā miglinā eetihtais Silais kalns, ſem kura, wahzeescheem eenahkot, ir apgulees tautas wadons Jmanta, lai moſtos kahdā neſinamā gaſili un uſwaras deenā. Atdalidama Kurſemi no Widſemes, ifrahwufe ſew zelu zaur klintim, lauſchas uſ juhru Daugawa, waronigałā no latweeſchu upem, kuras bals ſruž kā tuhktſtoſchu ehrgeu bals, zaur Widſemi tek noſlehpumainā Gauja ar wezu piļu drupam uſ krafteem un nekaſ nawa bri- niſchligaks pawaſaros par winas laſtigalu melodiſko konzertu, kas naſkdamās iſ ſalumu dſilumeem, ir dſirdamā deſmitām werſtu tahu.

Pahr ſcho wehl no kara neaiffargato Latwijaſ dalu, pahr winas kluſajām lauku mahjam, pahr wiſu Widſemi, kura bija pa- likuees bagata zaur ſawu energiju un leeleeem peepraſijumeem pehz laukhaimneezibaſ produktēem kara laikā, naža poſts beſ mehra, kas iſnihzinaja mantaſ, garigas un laizigas, un līka wiſai

tautai, dīslī apwainotai un pasemotai, isteikt lahtus pret Kreewiju un winas armiju.

Rudens peenahza siltis un ahtri wihtoschis un koki it kā preefchlaikus nodselteja, lihdsigi zilweleem, kuri ari klihda pa zeleem lā wehja nestas lapas. Wahzeeschu kara spehki, kuri pahrnahza pa Daugawu, nebijsa wisai leeli un kreewi atkal nodibinaja fronti ar neutralo jošlu, kas weetam bija ap desmit werstju plata. Gedsihwotaji tika no schejeenes isdfihti til ahtri, ka wisu sawu mantu un lopus pameta liktena warā. Leeli gowu bari klihda pa laukeem, kureem wairs nebij ihpaschneka. Druwas, nenowahktas un nobreeduschas, rudsu gubinas ar fasheluscheem wirseem, saldati isleetoja preefch ugunskureem, kas leelam blahtsmam apgaismojanaaktis. Saldati karihloja katru deenu gahjeenus us atstahdam mahjam un atgreesas atpakał, nesdami spataus pilnus ar medu un dīhdami lopus, gowis un zuhlas, kas tika nokautas un ap ehstas. Armija, islaidupees gar wisu frontes liniju us labibas kuhleem mirtoschas wasaras pehdejo deenu faulē, swineja sawu flinkuma un islaidibas orgiju. Bija dīrdamas dseefmas, brehzeeni, flinschu un loschmeteju tarfschlechana. Tika apschauditi gahju putni, kuri kreedami us siltam semem peepildija debesis ar saweem ardeewu kleepseeneem. Wini pazehlas waj nu augstałos gaisos waj nehma few zitu zelu, lai isbehgtu rewoluzionaras armijas loschu meteem. Brihscham us leelzela, kas spilgti dselteja us augstała pakalna muguras, parahdijas kahds weentulsch priwats brauzejs un apturejis sirgu, plauftu wirs azim nolizis, ilgi skatijas tahlumā. Tas bija kahds faimneeks, kas neutrala joſla starp nowihtoscheem dahrseem, birsem un laukeem melleja sawas mahjas. Kaut kur neskaidri winisch redseja faulē siltoschas winu seenas, jumtus un stenderes, waj atkal drupas starp apdeguscheem auglu kokeem. Bet neweens winu nelaida turpu. Apgresisis sirgu, nokahrtu galwu winisch aissbraiza un pafuda zela puteklos un pahr druwam pahrsteepo firnella tihku pelekā mirdseschana.

Chdamas leetas istehrejās ahtri un winām ir masa mosihme, ja winu ir dauds, drehbes ir neehrtas preefch mainischanas un pahrdoschanas un, luhs, saldatu prahus wilinaja siltis un nauda, kuros flehpjas wifas eespehjamibas. Latwijā ir dauds weetejās bruneneezibas kapu, weentulos mausolejos gul aprakti winu sensicht

no daudseem gadu simteneem. Legendas stahsta, ka wini tur ap-
rakti ar wisam sawam gresnuma leetam. Un, luhk, saldatu schki-
peles issweeda ilgus muhschus gulejoschos lihkus deenas gaismā
un saule eemirdsejās winu kauli un us kahrtim ussprauстee galwas
lauši, eedragati fenu laiku laujās, mirdsinaja sawus sobus pahr
ispostiteem laukeem.

Latvijā ir basnizas, kas wairatus gadusimtenus wezas. Wi-
nas ir mielas semnekeem, kuru dsthwes swinigakee brihschi ir
faistiti ar windam, un wasaru ehrgeļu dobjee balsi zaur waleiem
logeem isnehsa tahlu wisaplahrt singras protestantiskas dsefmasi
Un frontē nenodarbinati, moziti no garlaizibas hajukuschee saldat
eelausas weenkahschajos lauku deewnamos, isdausidami logu krah-
sainos stilus, sachaudidami ar lodem Krustā Sistā tehlus un
altarus, no kureem kahdreib skaneja klufee grehku peedoschanas
wahrdi, pahrwehrfdami lās par atejas weetam. No ehrgelem tīla
isplehstas stabules un saldati tauredami ar winām gahja pa laukeem
un mescheem. Kad wiſs schajos tautas templos bija ispostits un
winos bija eegahjuſchi wiſi elementi, leetus, wehſch, zilweku ſemi-
ſīrdiba un laupiſchanas kahre, pirofilins iſſwaidijs uſ wiſam de-
befu puſem ſeenas, jumtus un tornus. Wezee ſwani pehdejo reif
noſkanedami, ſadauſija uſ wiſeem laikeem ſawas melodiſkas dweh-
ſeles. Laudim nebijs eespehjams aiftahwetees — bailes un flin-
ſchu ſchahweeni paraliseja wiſus wahrdus un darbus. Saldati,
kureem nebijs nekahdas likumiskas tikumibas ſirdi, ſagrahwa ari
ahrejās likumibas robesčas un eedſihwotaji atradās walā palai-
ſtas ſabeedriſkas ſtichijas warā, kura ir breeſmitgaka neka wilnu
ſtichija. Ais winas wehl mirds kahdas bahkas un faules atſpih-
deti krafti, bet anarčija ir neſaudfiga un wiſu iſnihzinoscha.

Kad oktobri notikas leelineeku dumpis, no saldatu galwam
tīla israuti wiſi regulatori un armijas milsigais mechanisms drah-
ſas uſ besdibenu, aſraudams ſew lihds wiſu — ſabeedriſko eekahrtu,
mantā, likumiskos un likumiskos jehdseenus. Ur nenoteiktam kon-
turam pazehlās miglā kahds milsigas apokaliptisks, kulturai naidigs
tehls, aſinains despots, kas lihdsigi antiskajam despotam ſcheljojas,
ka ſabeedribai nawa weenas galwas, kuru waretu nozirsti uſ reiſi.
Un starp wehla rudenā lapam, kuras weſeleem mahkoneem wehji
greesa pa gaiſu, ſchis tehls ka mehris deſoja pa laukeem, ispleh-
tis ſawu ſarkano mehteli, kas nosihmeja nahwi un iſnihzibū.

Gestahjās garee rudena leeti un saldati, wairs newaredami iszeest mahjās, kurās dīshwodami wini bija isdausijuschi durwiš un lugus, lausās eelschā tanis mahjās, kurās mita privatee zilweki. Tur bija Kursemes behgli un weetejee eedishwotaji no bada, sli-mibam nomoziti un pastahwigām nahwes breefham isbeedeti laus-dis. Un saldati, kuri intendanturas fajukuma dehl ari fahka just truhkumu, atnehma teem pehdejo pahrtiku, gowis, sirguš, welu un apgehrbu. Neweena aistahwetaja teem wairs nebija schajā zit-fahrt meera un peetizibas pilnā semē, tur tagad wiſus strihdus iſſchelihra ſchitkis un lode. Wini tika isdſihti is ſawām mahju weetam un tos, kuri no nahwes gribaja glahbtees mescha beesumos, nobeidfa bads un ſlimibas, tee, kuri luhkoja aifluht tahlafti no frontes, kluwa aplaupiti, bet palizejeem us weetas tika atstahdas tikai azis preelsch raudashanas. Zilweki fargajās brault pa leel-zeleem, bet kustejās pa masajeem fahru zeleem un eeraudſi-dami kahdu saldatu — atstahja ratuš un sirgu, lai glahbtu dīshwibū. Neweena ſabeereibas ſchēira, ne tee, tas dīshwoja pilis, ne tee, tas mita beedribas nebija wairs droſhi, ka wakaros gulet aisejot, wini redſes deenās gaifmu eekrihtam logā. Tumſchās, besgaligās rudena naftis, wehjeem plehſchot mahju jumtus un lihgojot kokus, lausās mahjās eelschā saldati ar ſpihdsinashanu, noschauſchanu un ſakroploſchanu pee-speeda eedishwotajus isdot naudu un pahrtikas leetas un aisejot wineem, leeli ugungrehti, ruhzot un ſchuhpojotees tumſa, zepinaja noschauto lihkus un apflehpā laupitaju pehdas. Netika taupits ne wezs ne jauns, ne ſtipree ne nesphehzigee. Nabagu mahjās nesphejneeki pa puſei ahrprahtigi no wezuma nesphehka un bada, tika iffweesti is ſawām gultam un aplaupiti. Naudas ſkapi krahjs-kaſes tika ſafpridſinati, no pagastu mahju arkiweem, ar pirmiſde-wumeem un retam grahmamatam bagatam bibliotekam tika ſakurti ugunkuri un beeschi ar XVIII. g. ſ. dſejneku, filoſofu, walſis wiſru un waldineku wapeneem un ar paſchroziſeem uſrafteem apſihmetas grahmatas bija redſamas leelzelu grahwmalas waj Wi-dus Krewijsas ſemneku afinaiajās un netihrajās rokās. No ſaldateem eenemtās ſkolās wiſs inventars tika isleetots preefsch kuraiaſhanas, tāpat labibas krahjumu ſirpas, ahbolinsch un ſeena krahjumi plawās un ſchluhnos. Sehras ſtaigaja pa wiſam mahjam, un likas winam nebuhs gala, tāpat ka tam rudenim, tas pahr-

wehrta zelus par dublu strauteem un dsina beszeribas pilnus mahkonus semaku par kolu galeem, fajaukdamas semi ar debesit weend pelekä besgalibä. Ko knepaspbehja isdarit freewu deserteeri, to isdarija daschadas leelineeku komitejas ar apokaliptisleem un nefaprotameem nosaukumeem, kuras jaunisgudroto likumu wahrdä peesawinajäs wehl neno laupito, aresteja pilsonus, kurus wehlač ar zaurschautam galwam atrada guloschus zelmalas. Zaur Widsemi us seemeleem pa to starpu aissghaja wilzeens pehz wilzeena, kur saldati eelausdami wagonu jumtus un grihdas, aissweda us Gelsch-Kreewiju nolaupitas mantas. Ta tas turpinajäs deenam un naftim, lihds beidsot wisa deenwidus Widseme isskattijäs pehz postaschas, pahr kuru pahri gahjis ar ugunim fajaults weesulis. Leeli putnu bari laidas, ditti brehkdami pahr neno koptajee laukeem, wirs kureem no juhras pušes lausdamees drahsas wehjisch, plehs-damees gar drupam un yurinadams zilwelus, kuri schur tur isnahza no flajumeem meschos raudstiees, waj laupitaju bari nawa aissghajuschi. Bet ugunsgrehki wehl arweenu kurejäs pee debesu malas naftis, kuras dsirdami bija ahtri apslahpeti zilweku flee-dseeni. Beidsot, kad peenahza nowembra beigas un fadedsinatas bija drupu drupas, sahla krist pahr wisu kaunu breefman un nelaimi meerigs balts it muhchigis sneegs, flahdamas pehdejo meera segu us lihkeem, kapeem, mahju atleekam un zeribam ar nolausteem spahrneem.

Us frontes tamehr norisinajäs leelais armijas sagruhchanas pehdejaits aktis un kahdreis uswaroscho pulku atlikuschee pehdejee saldati pahrdewa wahzeescheem par degwilnu sawus leelgabalus, flintes, loschmetejus. Un ne tik to ween wini bija gatawi pahrdot, bet wisu sawu semi, sawu pagahtni un nahlotni, lai sanemu kahdä deenä wehstures stibas stieenu us sawas muguras.

Kad janwara beigas wahzeejhi pahrgahja usbrukumä, freewi newareja, nebija spehjigi turetees wineem preti. Brausshus un kahjam un pa dselsszeleem wini metas behgt un Latwiju wehl reisi apgaismoja ugunsgrehki, isbeedeja laupischanas un breef migas slepławibas, isdaritas pee neleelineeziskeem pilsonem no leelineekeem, kuri wainu par wahzeeschu eenahschchanu uskrabwa mantigam schkiram. Bet winu paschu atklahtä nostahschanas Wahzijas puše lihds ar rewoluzijas sahskhanos sagahdaja tautai scho swilinošcho kaunu

un palihdseja uszelt tās karatawas, pee kūrām schuhpojās winu
farkanee gwardi.

Daschu deenu laikā wiss Kreewijas karaspēkhs atstahja Latwiju. No kara fahkuma usskatiti kā brahlī, draugi un atpestitaji, wini pa diweem gadeem bija darijuschi wisu, lat winu aiseefchanu neweens nenoschehlotu. Zaur sawu pahrfreevoschanu wini isglahba muhs no pahrwahzofchanas un schee diwi politiskee wirseent, isnihzinadami weens otru, panahza titat to, kā latweeschhi fahla pilnigaki apsinates fawa nazionala genija zelus. Waldijuschai diwia simti gadus pahr Latwiju, Kreewijai nebija ne spehka, ne lepnuma aissstahwet to draudoschā stundā. Wara jahtneeks nikni aisaulekschoja projam no Baltijas peekrastes un welti wina brehzeeni Kreewijas klajumos fauz kōpā fajukuscho tautu. Noteekas leela wehsturisko dekoraziju maina, kuras felas wehl nawa paredsamas, jo wissas juhras wehl bango un wisi apwahrshni ir pilni sadragatu un aissbehgoeschu lugu.

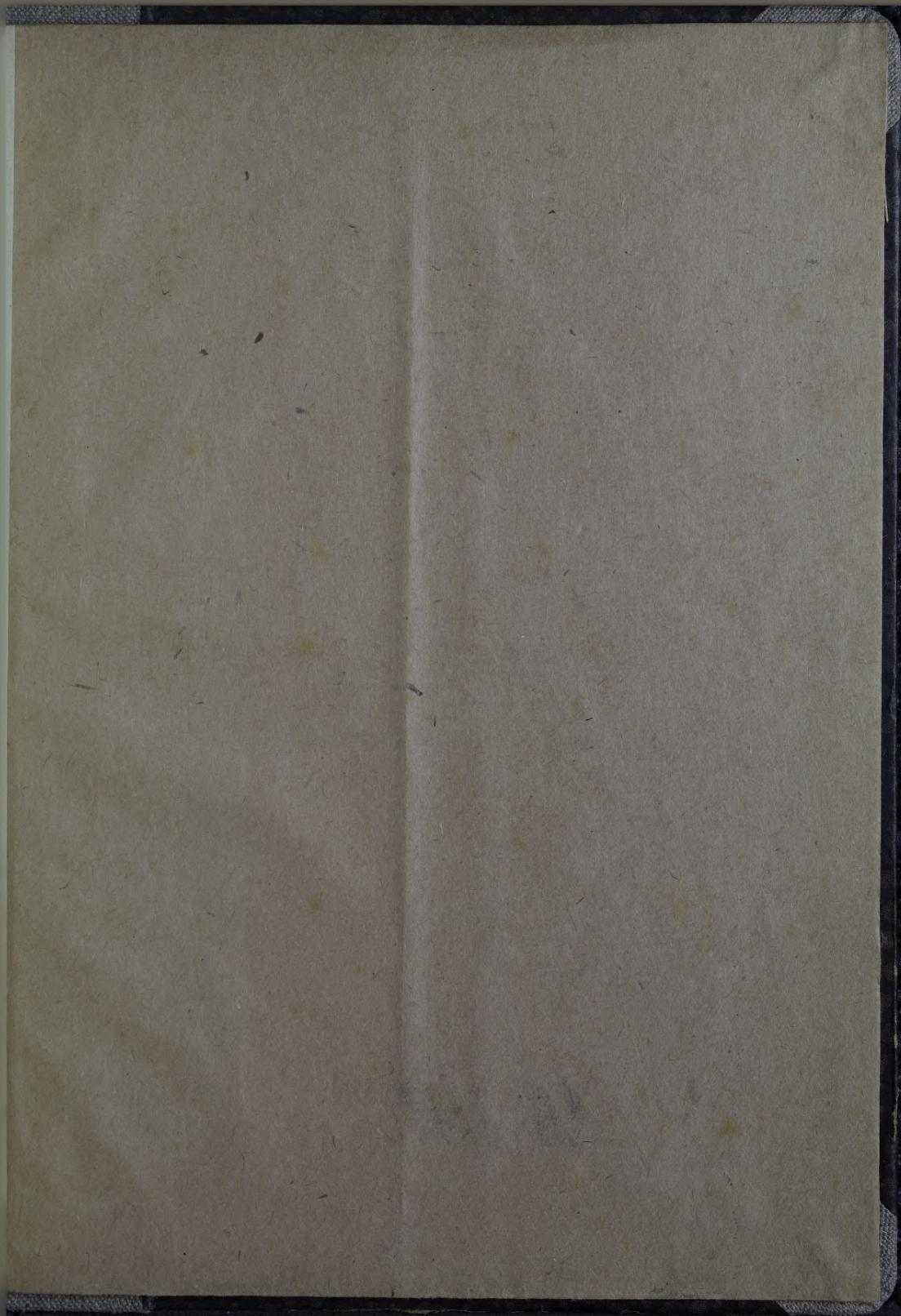
Teitonu sirgi, kuru sweetseenus pee kāwām robesham latweeschhi dsird jau wairakus gadusimtenus, pehz freewu aiseefchanas dušmigi eekrahzās pee latweeschhu mahju namdurwim. Wahzeeschi eenefa kahrtibū, kas bija lihdsiga fastingušho mehneshā peisashu kahrtibai un kapa meera flušumam. Dsirdama ir titat wagonu rihbeschana, kuri aisswed kara laupišumu un rekwiseto mantu. Wisa latweeschu garigā dīshwe apstahjās it kā no treekas kerta un weetejā wahzu muischneeziba, kura pee freewu patwaldibas ispildija schandarmerijas un polizijas peenahkumus, ar wehl leelaku sparū to ispilda wahzu kahrtibai pastahwot. Nowahjinatai no kara, fainneeziski ispostitai muhsu tautai nekad naw draudejuschas leelakas breesmas kā tagad. Wiss, kā tautas waroni ir domajuschi wehl preeskī wahzu eenahkshanās, kā wini atdewa kā karogu nahloščām paaudsem, krisdamī zihna ar ordeni, kā pausch tautas dseefmas ar tuhlestoschbalšigām mehlem un pašakas ar noslehpumaineem tschulsteem, kā muhsu dsejneeki miglaini ir redsejuschi eesibamees us laiku kraujam, kā tauta ar wisu meesu ir nojauduse pa scheem trijeem tračuma un breesmu gadeem, kas no fahkuma ir bijis lihdsigs weenas lapas trihesešchanai, bet wehlač, isplatišdamees no koka us koku, ir pahrwehrtees par warenu mescha schalkschana. Wisa schi tautas doma par patstahwigū Latwiju draud isgaist un pahrwehrstees par neko. Muhs grib isleetot kā keegeli waj ze-

mentu preefsch wišwahzu walsts ehkas, kurai jaſteepjotees pahri Eiropas kontinentam no Ledus okeana lihds Widus juhrai. No muhſu galwam grib iſkemt ſmadſenes, lai winas nedomatu latwiſkas domas.

Bet kaut muhſu tautu apdraud un poſta īa wahzu ſchowinisti, tā ſtarptautifkee leelineekl, — wina tagad tomehr ſtahw uſ ſtiprakeem pamateem īa jebkad. Praſiba pehz neatkarigaž Latwijsas ir kluwuſi par wiſas tautas kultibu un zaur pahrbaudijumeem noſſaidrota winas apſinā, iſpoſtitā Latwijsa weidojas no jauna īa Latwijsas walſts. Muhſu behglt, atgreesdamees atpačak ſawā wezajā ſemē, eenes wiņa jaunu ſirdi un jaunu garu. Tas ir walſts gars un uſnehmibas gars, laſ eet mums pahri, pazeldams muhſ un nesdams muhſ leelā laikmetā, preefsch kura Latwijsas kahdreifeja iſpoſtiſchana buhſ tilkai episode. Kas ir ſchi laikmeta iniziators un autors, waroniš, kuru war kronte ar wainageem. Tahda nawa, ta ir wiſa tauta, kurai paſchai ſaleek patwaldneezifti. ſew galwā ſawas diktatūras un fuwerinitates wainags. Bet ja mehſ waroni teefcham wehlamees tad lai par tahdu top tee, kuri par neatkarigo Latwijsu nolika ſawas galwas frontē, eeguhāmi nemirſtigu ſlawu un godu ſawā tautā uſ wiſeem laikeem.

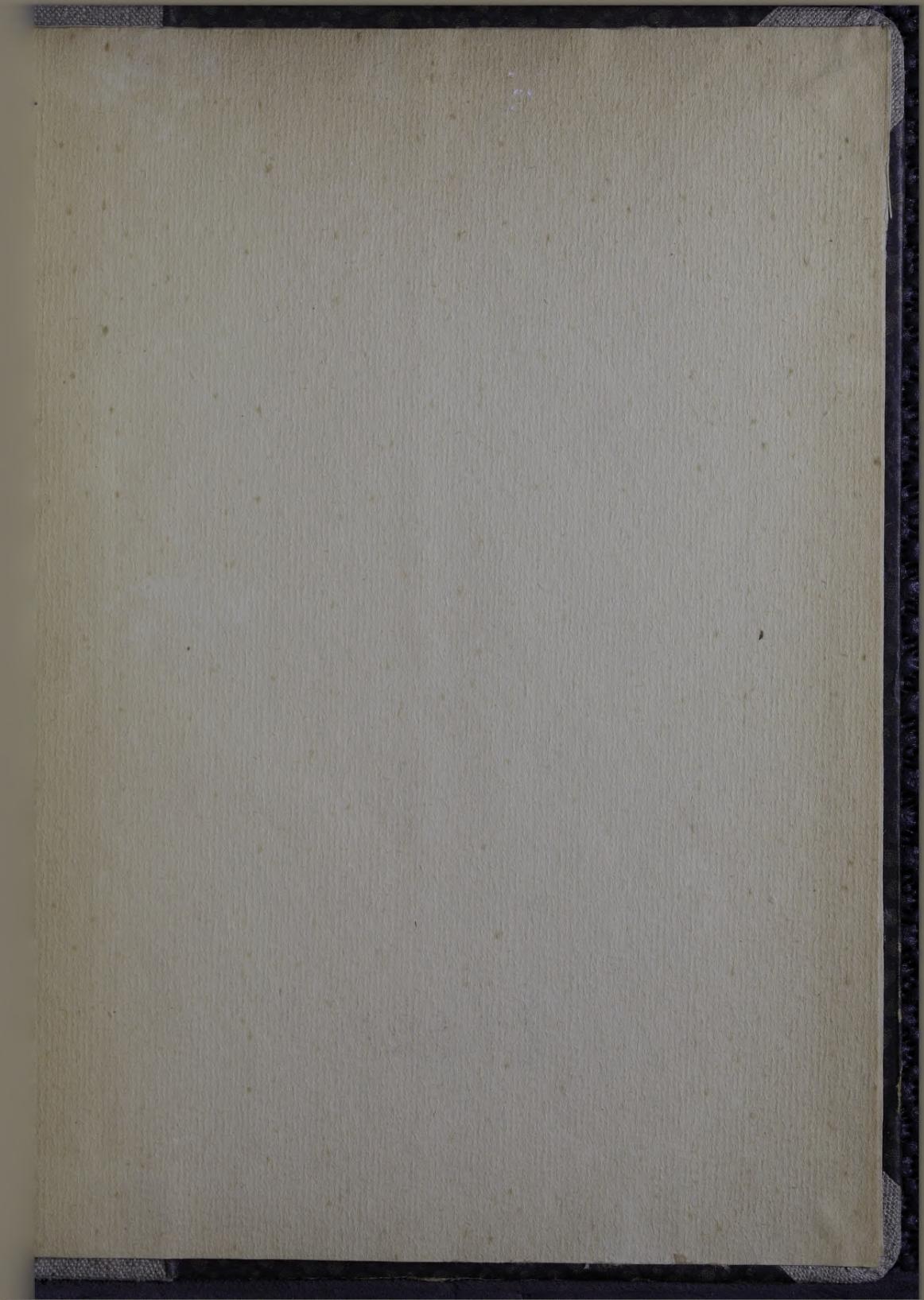

20. 211.

Mafja 1 rbl. 50 řap.

20. 2. 11

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309044485

L1.-1

Lez. 1